

Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over de „Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's — Het internationale klimaatbeleid na Kopenhagen: De wereldwijde actie tegen klimaatverandering moet onmiddellijk nieuw leven worden ingeblazen”

(COM(2010) 86 definitief)

(2011/C 51/14)

Rapporteur: **de heer BUFFETAUT**

Op 9 maart 2010 heeft de Europese Commissie, op grond van art. 304 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU), besloten om het Europees Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over de

Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's — Het internationale klimaatbeleid na Kopenhagen: De wereldwijde actie tegen klimaatverandering moet onmiddellijk nieuw leven worden ingeblazen.

COM(2010) 86 final.

De gespecialiseerde afdeling Landbouw, plattelandontwikkeling, milieu, die met de voorbereidende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 31 augustus 2010 goedgekeurd.

Het Comité heeft tijdens zijn op 21 oktober gehouden 466e zitting het volgende advies uitgebracht, dat met 118 stemmen vóór en 7 stemmen tegen, bij 3 onthoudingen, werd goedgekeurd.

1. Conclusies

1.1 Het akkoord van Kopenhagen wekte aanvankelijk grote teleurstelling, omdat er geen algemeen akkoord bereikt werd over de doelstellingen en maatregelen ter bestrijding van de opwarming van de aarde. Wie de tekst echter nauwkeuriger leest, moet vaststellen dat op een aantal vlakken wel degelijk vooruitgang is geboekt. Dit geldt niet alleen voor de doelstelling om de opwarming van de aarde te beperken tot minder dan 2 °C ten opzichte van pre-industriële niveaus. Ook op het vlak van technologie-overdracht en financiële ondersteuning van ontwikkelingslanden en qua afspraken voor landgebruik en bosbouw zijn er vorderingen gemaakt. Op deze conclusies moet worden verder gewerkt tijdens de onderhandelingsronden in Cancún en Zuid-Afrika.

1.2 Toch kan het akkoord bezwaarlijk een succes worden genoemd voor de diplomatie van de Europese Unie. Het is daarom tijd dat de Unie haar diplomatieke beleid herzielt. De als gevolg van de goedkeuring van het Verdrag van Lissabon nieuw opgerichte diplomatieke dienst zou de politieke constellatie binnen de Commissie wel eens kunnen veranderen. De eenzijdige verbintenis van de EU om de broeikasgasemissies tegen 2020 met 20 of zelfs 30 % terug te dringen heeft in ieder geval niet het gewenste effect gesorteerd en geen bindend akkoord opgeleverd. De partners van de EU zijn bijzonder pragmatisch en wantrouwen elke beginselverklaring waarachter mogelijk regels en verplichtingen schuilgaan, al is uiteindelijk wel een akkoord bereikt over de principiële doelstelling om de temperatuursstijging te beperken tot 2 °C.

1.3 De Europese Unie is er tijdens de onderhandelingen in Kopenhagen niet in geslaagd dat te bereiken wat zij voor ogen had of om haar partners te overtuigen. Dit heeft deels te maken met haar ambities, die voor veel andere landen te groots zijn om op dit moment in mee te kunnen gaan. Deels ook is dit te wijten aan het feit dat de partnerlanden enigszins sceptisch zijn

over o.m. de haalbaarheid van de Europese doelstellingen. Het is daarom belangrijk dat de Unie zich bezint hoe zij de door haar gestelde koolstofdioxidereductiedoelstellingen samen met (en als onderdeel van) een heropleving van de economie concreet wil verwezenlijken. Aantoonbare resultaten bij deze tweeledige inspanning zouden haar geloofwaardiger maken en haar positie bij internationale onderhandelingen versterken.

Met inachtneming van de eerder genomen besluiten, met name in het kader van het energie- en klimaatpakket, moet de Unie:

- al vanaf een vroeg stadium, overeenkomstig het voorstel van de ministers van milieu van Duitsland, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk, streven naar een vermindering van de CO₂-uitstoot van 30 % in 2020 in plaats van de op dit moment afgesproken 20 %, mits dit economisch en sociaal haalbaar is zonder verlies van concurrentievermogen en mits hieraan de nodige maatregelen en investeringen worden gekoppeld om dit doel ook daadwerkelijk te bereiken. Hoewel de uitstoot van broeikasgassen door de economische crisis aanzienlijk is afgenomen, is dit geen voldoende reden om naar een hogere reductiedoelstelling te streven. Naar alle verwachting zal de uitstoot immers weer toenemen als de economie aantrekt;
- communautaire en nationale middelen voor onderzoek op het gebied van koolstofarme technologieën en energie-efficiëntie vrijmaken en op elkaar afstemmen. Door een betere verdeling van de middelen kan de Unie daadkrachtiger optreden en laten zien dat naast politieke verklaringen en wetsvoorschriften de nodige middelen worden vrijgemaakt voor concrete maatregelen. Belangrijk is ook dat de voorwaarden worden gecreëerd voor een nauwe samenwerking tussen de onderzoekssector en economische sectoren als de industriële en landbouwsector, zodat veelbelovende technologieën snel op de markt kunnen worden gebracht;

- terughoudender communiceren om haar partners niet de indruk te geven hun een Europees model te willen opleggen dat in haar ogen navolging dient te vinden;
- in afwachting van een mondiale overeenkomst werken aan akkoorden op deelreinen als land- en bosbeheer, technologie-overdracht (zonder het comparatieve voordeel van de EU op dit terrein op het spel te zetten), follow-up en evaluatie van verbintenissen en financiële steun en bijbehorende toewijzingsmechanismen. De in mei dit jaar in Oslo gehouden internationale bos- en klimaatconferentie toont hoe zo iets op een succesvolle manier kan worden aangepakt;
- met steun van haar lidstaten actieve diplomatieke betrekkingen onderhouden met de V.S., Rusland en de BASIC-landen, aangezien er zonder de V.S. en de andere grote landen geen mondiaal akkoord kan worden bereikt;
- het voortouw nemen in bi- en multilaterale onderhandelingen in andere verbanden dan de V.N. om op die manier de weg te effenen voor een mondiaal akkoord. Dit alles dient met de grootste transparantie te gebeuren om landen die bang zijn dat hun een oplossing wordt opgedrongen waarbij alles al is vastgelegd niet onnodig te verontrusten;
- met het oog op de grootschalige investeringen van bijv. China, de V.S. en Zuid-Korea in een „groenere” economie een ambitieus Europees beleid voeren, als zij de motor van de economie van morgen wil zijn en niet haar concurrentievoorsprong wil verliezen en afhankelijk wil worden van de octrooien, know how en technieken van anderen. De emissiereductiedoelstellingen kunnen een nuttig instrument vormen, maar volstaan op zich niet om de technologische sprong te maken die nodig is om tot een echt duurzame ontwikkeling te komen.

1.4 Ter ondersteuning van haar diplomatieke inspanningen dient de Europese Unie ook het maatschappelijk middenveld te mobiliseren om de publieke opinie bewust te maken van de noodzaak om naar een samenleving te evolueren waarin zuiniger wordt omgegaan met natuurlijke hulpbronnen, meer hernieuwbare bronnen worden gebruikt en burgers hun verantwoordelijkheid nemen.

2. Inleiding

2.1 De reacties op de uitslag van de Top van Kopenhagen zijn zeer uiteenlopend.

2.2 Sommige landen en actoren in het debat zien het akkoord van Kopenhagen als een bemoedigende eerste stap, omdat het is goedgekeurd door een groot aantal landen, waaronder China, India en de V.S., die meegaan in de doelstelling om de opwarming van de aarde te beperken tot minder dan 2 °C ten opzichte van pre-industriële niveaus. Andere zijn dan weer zeer teleurgesteld dat er geen gedetailleerd akkoord is bereikt over de manier waarop zij dit willen bereiken en over de vraag hoe de verantwoordelijkheid over de verschillende landen moet worden verdeeld.

2.3 Ook het niveau aan nationale ambitie en engagement, zoals die tot uiting komen in het akkoord, kan als teleurstellend worden beschouwd als wij kijken naar de vrijwillige nationale reductiedoelstellingen die na het akkoord zijn gepresenteerd en die niet ver genoeg gaan om de temperatuursstijging te beperken tot 2 °C, zoals de EU en anderen graag overeengekomen hadden gezien.

2.4 Vaststaat dat de conferentie vanuit diplomatiek oogpunt als een teleurstelling moet worden beschouwd voor de Europese Unie en vooral de Commissie. Met name de door de EU aangekondigde eenzijdige verbintenis om de broeikasgasemissies tegen 2020 met 20 of zelfs 30 % terug te dringen heeft diplomatiek gezien niet het verwachte effect gesorteerd, nl. dat aldus andere ontwikkelde landen zouden worden aangemoedigd om vergelijkbare verbintenissen aan te gaan en ontwikkelingslanden om concretere stappen in die richting te doen. Onderzocht moet worden wat de redenen zijn van dit falen van de diplomatieke strategie van de Europese Unie en wat er moet veranderen om tot een doeltreffender werking te komen.

3. Een bescheidenere en meer pragmatische aanpak

3.1 Hoewel de betrekkingen tussen de V.S. en China gecompliceerd zijn, vertoont het akkoord van Kopenhagen een grote gelijkheid met het akkoord dat de V.S. met de BASIC-landen (Brazilië, Zuid-Afrika, India en China) heeft gesloten.

3.2 Wij kunnen hieruit de volgende conclusies trekken:

- de opkomende economieën hechten, net als de V.S. en enkele andere industrielanden, nog steeds een grotere prioriteit aan het behoud (of het herstel) van hun economische groei-curve op de korte termijn dan aan de strijd tegen de klimaatverandering (ook al kan verdringing van dit probleem op middellange termijn grotere schade toebrengen aan de economie, als de uitstoot van broeikasgassen niet beperkt wordt). Het kan goed zijn dat deze groep landen de komende jaren de toon blijft zetten bij het vaststellen van de doelstellingen, tenzij nieuwe gebeurtenissen of ontwikkelingen op klimatologisch vlak, steeds duidelijkere wetenschappelijke bewijzen of een toenemende druk op de beperkte voorraad fossiele brandstoffen hen ertoe dwingen hun mening grondig bij te stellen. De EU moet haar strategie aanpassen aan deze nieuwe mondiale machtsbalans.

- De Amerikaanse benadering is veel meer gebaseerd op vertrouwen in de vooruitgang van wetenschap en techniek en wordt gekenschetst door pragmatisme in plaats van de wil om alles te reguleren. De V.S. (en China) zijn duidelijk van plan al hun inspanningen de komende jaren te richten op de opbouw van een toekomstgerichte, wereldwijd toonaangevende koolstofarme industrie. Europa moet minstens even vastberaden inspanningen doen om de eigen economie te transformeren in de richting van een koolstofarm model;

— ontwikkelingslanden en opkomende economieën kunnen zich niet geheel van de indruk ontdoen dat de ijver van de ontwikkelde landen een voorwendsel is om hun ontwikkeling te beteugelen c.q. af te remmen, te meer daar verscheidene industrielanden hun eigen doelstellingen bij lange na nog niet hebben verwezenlijkt.

De Europese Unie heeft voor zichzelf een voortrekkersrol opgeëist, maar lijkt de rest van de wereld niet echt te hebben kunnen overtuigen van haar aanpak. De reden hiervoor is dat zij zich te veel gebaseerd heeft op abstracte berekeningen voor de op te leggen reductiedoelstellingen en op het nog niet perfect werkende EU-emissiehandelssysteem en tot nu toe, praktisch gesproken, te weinig heeft gedaan om de haalbaarheid van haar doelstellingen aan te tonen. Zij heeft niet voldoende geïnvesteerd in onderzoek, innovatie en transformatietechnieken om de overgang naar een koolstofarme en energie-efficiënte economie, voor haarzelf en anderen, mogelijk te maken. Hopelijk brengt de strategie voor Europa 2020 hier verandering in. Wij moeten kunnen aantonen dat een snelle overgang naar een koolstofarme economie in Europa echt resultaten oplevert en ons een extra concurrentievoordeel verschaft, tenzij anderen hetzelfde doen. Zoiets werkt veel inspirerender dan somber gepraat over ogenschijnlijk onhaalbare doelstellingen, de moeite om deze te verwezenlijken en het morele belang van een verdeling van de lasten.

3.3 Tegen deze achtergrond heeft het geen zin in internationaal verband al onze hoop erop te vestigen dat er voor eind 2011 al een definitief akkoord komt. Het is beter om geen definitief akkoord te hebben dan een akkoord met inadequate doelstellingen dat tot onverschilligheid tegenover de groeiende klimaatdreiging leidt. Beter is om zulke inadequate doelstellingen als tijdelijke of overgangsmaatregelen te beschouwen. Dit is beter dan niets en dan kunnen later alsnog ambitieuzere doelstellingen worden vastgelegd als sommige van de leidinggevende landen en groepen verder staan in hun transformatie naar een koolstofarme economie en zich zekerder voelen om mee te gaan in gepastere en ambitieuzere doelstellingen en om andere landen aan te moedigen dit ook te doen.

3.4 Het uitblijven van een definitief akkoord mag de internationale gemeenschap niet beletten volgens de aanpak van de kleine stappen concrete onderhandelingen te voeren en akkoorden te sluiten op deelreinen als bossen, energie-efficiëntie, technologie-overdracht, financiële bijdragen en samenwerking op het gebied van elektrische voertuigen. Het akkoord van Oslo ter bescherming van tropische wouden, dat in mei dit jaar gesloten werd na een internationale conferentie over het klimaat en de bossen, toont dat zoiets succesvol kan worden aangepakt. De conferentie heeft geleid tot een partnerschap tussen enerzijds negen donorlanden, nl. Noorwegen, de VS, Frankrijk, Duitsland, Zweden, het Verenigd Koninkrijk, Denemarken, Japan en Australië, en anderzijds de Europese Unie en een veertigtal landen met een sterke bosbouwsector. De bedoeling is om in het kader van dit nieuwe partnerschap zo snel mogelijk een financieel mechanisme in te stellen ter ondersteuning van landen die hun bossen willen beschermen. Voor 2010-2012 is een bedrag van 4 miljard dollar toegezegd. Daarmee krijgt het mechanisme om door ontbossing of bosdegradatie veroorzaakte emissies tegen te gaan (REDD - Reducing Emissions from Deforestation and Degradation) een extra impuls doordat de waarde van bossen verhoogd wordt.

3.5 Wij zouden deze aanpak kort maar krachtig kunnen samenvatten als „geen woorden, maar daden”. Ook een bescheiden opstelling behoort daartoe, niet qua doelstellingen maar wel in de manier waarop een en ander gepresenteerd wordt.

3.6 Het akkoord van Kopenhagen moet worden omgezet zoals het is overeengekomen om een algemene dynamiek op gang te brengen zonder in een ideologisch dispuut te vervallen. De Europese Unie moet concrete initiatieven voorstellen en groepen landen om zich heen verzamelen die bereid zijn in deze projecten te investeren, als wij niet willen dat het Kyoto-protocol mythologische proporties gaat aannemen. Tegelijkertijd moeten wij rekening houden met de wens van veel ontwikkelingslanden om bepaalde kernelementen uit het Kyoto-protocol te behouden.

3.7 Net als de opkomende economieën spelen de arme landen namelijk een belangrijke rol. Wij mogen hun niet het gevoel geven dat onze strijd tegen de gevolgen van de klimaatverandering een reden is om hen verder te blijven betuttelen. Gestreefd moet worden naar „klimatologische rechtvaardigheid” (zie het „justice/climat”-plan van de Franse regering), om geen twijfel te laten bestaan over het engagement en de goede wil van de industrielanden.

3.8 Dit betekent uiteraard dat de financiële afspraken in het akkoord van Kopenhagen moeten worden nagekomen, en wel met extra middelen die snel ter beschikking moeten worden gesteld. De bijdrage van de EU is vastgelegd op 2,4 miljard euro per jaar voor de periode 2010-2012. Deze steun moet zo snel mogelijk in werking treden. Duidelijk is dat de V.S. pas zullen betalen als China en India over de brug komen en maatregelen treffen voor met name een metings-, controle- en verificatiesysteem.

4. Om te weten wat wij moeten doen, moeten wij weten waar wij staan. Wat houdt het akkoord van Kopenhagen in, los van alle ideologische en politieke standpunten?

4.1 Het internationale debat over de klimaatverandering is de afgelopen 20 jaar gevoerd op basis van de wetenschappelijke werkzaamheden van het VN-klimaatpanel (IPCC). Dit panel, bestaande uit toonaangevende wetenschappers uit alle relevante vakgebieden uit alle delen van de wereld, onderzoekt en toetst de bewijzen voor de door de mens veroorzaakte klimaatverandering en de gevolgen hiervan. De door het IPCC door de jaren heen opgestelde analyses laten een steeds grotere wetenschappelijke zekerheid en consensus zien omtrent de door de mens veroorzaakte klimaatverandering en de gevolgen ervan.

4.2 Helaas zijn er in het jongste werk van het IPCC procedurele fouten geslopen, die door de media en klimaatsceptici zijn aangegrepen om tijdens de Top van Kopenhagen de wetenschappelijke bewijzen voor de klimaatverandering en de noodzaak om zo snel mogelijk maatregelen te nemen in twijfel te trekken. Vaststaat dat het IPCC haar werkmethode moet verbeteren, om ervoor te zorgen dat de werkzaamheden volledig transparant verlopen en alle bewijzen en conclusies zorgvuldig worden getoetst door collega-wetenschappers, zoals aanbevolen in het jongste rapport van de InterAcademy Council (IAC).

4.3 Toch worden de belangrijkste conclusies van het IPCC in geen enkele kritische wetenschappelijke bespreking in twijfel getrokken en lijkt zich, ondanks de procedurele fouten van de zijde van het IPCC, een groeiende internationale wetenschappelijke consensus af te tekenen omtrent het gegeven van een klimaatverandering en de onderliggende oorzaken ervan. Regeringen wereldwijd gaan in ieder geval nog steeds hiervan uit en hebben zich in het Akkoord van Kopenhagen ertoe verbonden de verwarming van de aarde te beperken tot 2 °C. Het EESC onderschrijft deze conclusie en uitdrukking van politieke wil ten zeerste.

4.4 Het akkoord van Kopenhagen biedt ook een kader voor het registreren van nationale verbintenissen om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen en de plannen om dit te verwezenlijken. Sinds Kopenhagen hebben veel landen hun huidige verbintenissen en plannen op dit vlak kenbaar gemaakt. Dit is nuttig, omdat het laat zien dat in vele delen van de wereld maatregelen worden genomen of voorgesteld. De verbintenissen die tot dusverre zijn aangegaan, volstaan echter niet om de verwarming van de aarde te beperken tot 2 °C. Zelfs in het beste geval leiden de verbintenissen van de ontwikkelde landen slechts tot een emissiereductie van 18 % tegen 2020. Daarmee komt men nog niet eens in de buurt van de laagste schattingen van het IPCC, dat ervan uitgaat dat een emissiereductie van 25 à 40 % nodig is. Het EESC is van mening dat de EU de internationale onderhandelingen moet aangaan vanuit de gedachte dat de huidige nationale verbintenissen slechts een vertrekpunt zijn, en ernaar streven om, waar mogelijk, tot duidelijkere en verdergaande verbintenissen te komen.

4.5 Zoals het tot dusverre is aangepakt, loopt het onderhandelingsproces binnen de VN enigszins het risico nergens toe te leiden. Andere instanties en mechanismen voor multilaterale onderhandelingen, zoals de G20 en multilaterale akkoorden, kunnen op korte termijn een belangrijke rol spelen en de VN-onderhandelingen een impuls geven door een stevigere en realistischere onderhandelingsbasis te bieden. Het gaat er niet om de VN te vervangen, maar om de mogelijkheden te benutten die zulke instanties en mechanismen bieden om VN-overeenkomsten voor te bereiden. De idee is dat naar concrete akkoorden moet worden toegewerkt, die dan weer vertaald worden in concrete actie en beleid, ook al betreft het maar één aspect van klimaatverandering of innovatie op het gebied van schone en koolstofarme energie. De Europese Unie kan daarbij een belangrijke rol spelen door ervoor te zorgen dat deze onderhandelingen in alle transparantie verlopen en ten aanzien van ontwikkelingslanden en kleine landen een actieve diplomatie te voeren.

4.6 Dit betekent dat de concrete omzetting van de verbintenissen die de landen in het kader van het akkoord van Kopenhagen zijn aangegaan, het Chinese vijfjarenplan en eventuele wetgeving die door Amerika wordt uitgevaardigd, nauwlettend in de gaten moet worden gehouden.

4.7 Belangrijk is ook dat de Europese Unie haar houding verandert, om niet langer de indruk te wekken dat zij de andere landen een vergelijkbaar bindend akkoord wil opleggen als waartoe zij zichzelf heeft verplicht. Laten wij overigens eens stilstaan bij de aard van zo'n akkoord. Een bindend akkoord

betekent dat wettelijk kan worden toegezien op de handhaving ervan. Nu is duidelijk dat wij niet over de middelen daartoe beschikken en dat onze partners hier volstrekt geen oren naar hebben. Het zou veel zinvoller zijn om te praten over een akkoord met duidelijk afgebakende en controleerbare verplichtingen.

4.8 Alles wijst immers erop dat veel grote landen geen enkele behoefte voelen om mee te gaan in een bindend akkoord over algemene doelstellingen. Voor deze landen zou het al een stuk acceptabeler zijn als in het kader van een politiek van de kleine stappen eerst gesproken zou worden over nauwkeurig omschreven en controleerbare verplichtingen.

4.9 Dat betekent dat wij eerst per sector overeenkomsten moeten sluiten over heel concrete en/of technische zaken, akkoorden over samenwerking op het gebied van wetenschap en onderzoek en uiteraard overeenkomsten over technologie-overdracht en bijstand aan minder ontwikkelde landen. Dit alles moet gebeuren met inachtneming van de soevereiniteit van deze landen, maar ook met de nodige waarborgen dat de toegekende middelen en steun goed worden besteed.

5. Hoe kunnen wij in dit licht de conferentie van Cancún goed voorbereiden?

5.1 Allereerst moet Europa in eigen huis orde op zaken stellen en laten zien dat het een versnelde overgang naar een koolstofarme en duurzame samenleving ook economisch gezien tot een succes kan maken. Op dit moment bestaat het gevaar dat programma's voor intensiever gebruik van duurzame energie en voor meer promotie van energie-efficiëntie in alle sectoren in het slop raken en dat onze innovatieve industrie daardoor terrein verliest aan buitenlandse concurrentie, die sterk wordt gestimuleerd in China, Zuid-Korea en andere landen. Europa heeft krachtigere maatregelen nodig teneinde onze koolstofarme industrie de impulsen te geven en van de investeringen te voorzien die nodig zijn voor een stevige concurrentiepositie in de wereld. Deze sector zou bijzondere steun moeten krijgen bij de uitvoering van de 2020-strategie en herstelprogramma's.

5.2 De commissaris klimaatveranderingen de milieuministers van Duitsland, Frankrijk en Groot-Brittannië zouden graag zien dat de EU al vanaf een vroeg stadium unilateraal streeft naar een vermindering van de CO₂-uitstoot van 30 % in 2020 in plaats van de op dit moment afgesproken 20 %. Dit vooral om politieke bereidheid en engagement te creëren voor het nemen van de nodige maatregelen en het doen van de nodige investeringen in duurzame energie en energie-efficiëntie. Hoewel de uitstoot van broeikasgassen door de economische crisis aanzienlijk is afgenomen, is dit voor het Comité niet voldoende reden om naar een hogere reductiedoelstelling te streven. Naar alle verwachting zal de uitstoot immers weer toenemen als de economie aantrekt. Toch zou het Comité het ondersteunen om naar een 30 %-reductiedoelstelling te gaan, mits dit economisch en sociaal haalbaar is zonder verlies van concurrentievermogen en mits hieraan de nodige maatregelen en investeringen worden gekoppeld om dit doel ook daadwerkelijk te bereiken. De EU moet boven alles geloofwaardig zijn. CO₂-reductiedoelstellingen moeten ambitieus zijn en daadwerkelijk uitgevoerd worden.

5.3 Op international vlak zou het goed zijn als binnen een instelling als de G20, wier leden 90 % van de uitstoot veroorzaken, het nodige voorbereidende werk wordt gedaan om tot een vergelijk te komen over de hoofdlijnen van een mogelijk akkoord. Het resultaat van deze diplomatieke inspanningen kan dan als basis dienen voor verdere uitwerking door de Verenigde Naties. Uiteraard moet dit alles in volstrekte transparantie gebeuren en is het belangrijk dat de minst ontwikkelde landen ten volle hierbij betrokken worden.

5.4 Onder auspiciën van de V.N. dient gezocht te worden naar een minder ingewikkelde onderhandelingsprocedure. Kopenhagen was, zoals iedereen weet, behoorlijk ingewikkeld. De onderhandelingen werden gevoerd in zes verschillende zittingen, die dan vaak ook nog tegelijk plaatsvonden.

5.5 Een eenvoudigere onderhandelingsstructuur is een absolute vereiste. Desnoods moet worden afgezien van een verwijzing naar het Kyoto-protocol, dat uiteindelijk maar voor 30 % van alle emissies relevant is. Vanzelfsprekend moet zoiets heel diplomatiek worden geformuleerd en uiteengezet om niet de indruk te wekken dat de landen die de grootste uitstoot veroorzaken andere hiervoor willen laten opdraaien.

5.6 Wij moeten onze aandacht richten op duidelijk omliggende doelstellingen voor de beperking en vermindering van emissies, op wetenschappelijke, technische en financiële bijstand aan de minst ontwikkelde landen, de follow-up van vroegere akkoorden en het probleem van de bossen zonder dit alles te willen vastbeitelen in een complex juridisch systeem, aangezien dit sommige landen afschrikt en het onderhandelingsproces ondermijnt.

5.7 Het EESC stemt tevens in met de specifieke onderhandelingsdoelstellingen die in de paragrafen 3.2 en 3.3 van de Commissiemededeling zijn aangegeven en gericht zijn op het opzetten van een robuust en transparant kader voor de boekhouding van emissies en prestaties, het spoedig mobiliseren van snelle startfinanciering, het veiligstellen van langetermijnfinanciering voor ontwikkelingslanden, het uitbreiden en versterken van de internationale koolstofmarkt en het hervormen van het mechanisme voor schone ontwikkeling (CDM) dat thans niet de nagestreefde resultaten oplevert.

5.8 De mededeling over het internationale klimaatbeleid bevat wel een aantal relevante en realistische voorstellen. De Commissie dringt terecht aan op uitvoering van het akkoord van Kopenhagen en benadrukt de duurzame koers van de Europa 2020-strategie, waarin duurzame groei als kernprioriteit wordt beschouwd in de toekomstvisie voor een Europa waarin gewerkt wordt aan een efficiënter gebruik van de hulpbronnen, nieuwe groene banen worden gecreëerd en energie-efficiëntie en -zekerheid worden gestimuleerd.

5.9 Ook benadrukt de Commissie het belang om het systeem voor bewaking, rapportage en verificatie verder uit te werken, maar dit punt leidde, zoals wij weten, tijdens de onderhandelingen tot grote onenigheid, met name met China. Wij moeten dus op zoek gaan naar een helder en transparant kader dat niet indruist tegen het nationale soevereiniteitsgevoel en de nationale trots van de partners. De Europese Unie zou hierbij een rol kunnen spelen door derde landen die daarin geïnteresseerd zijn meet- en controleprocedures aan de hand te doen.

5.10 De Commissie pleit ervoor dat de financiële bepalingen in het akkoord van Kopenhagen m.b.t. de onmiddellijke steun zo snel mogelijk worden omgezet. Volgens haar is dit de beste manier om de ontwikkelingslanden te overtuigen van de goede bedoelingen van de industrielanden. Daarbij kan eventueel worden voortgebouwd op bestaande initiatieven.

5.11 Voor de langetermijnfinanciering denkt de Commissie te kunnen putten uit verschillende bronnen:

- de middelen die door de internationale koolstofmarkt worden gegenereerd. Tot dusverre heeft deze markt de verwachtingen niet kunnen waarmaken, enerzijds omdat hij niet mondiaal opereert, anderzijds omdat het om een kunstmatige markt gaat die, omdat CO₂ geen reële waarde heeft, kan ontwaarden in een speculatieve markt in „vervuilingsrechten”;
- de bijdragen van de lucht- en zeevaartsector;
- overheidsfinanciering, hoewel iedereen de financiële toestand van de lidstaten kent.

In dit licht en ondanks alle moeilijkheden is het belangrijk dat wij onze financiële verbintenissen nakomen als bewijs van vertrouwen voor derde landen, met name de armste onder hen. Blijft de heikele vraag op basis van welke criteria de toekenning van de fondsen dient te geschieden en hoe de relevantie en doeltreffendheid van de projecten moeten worden beoordeeld.

5.12 Er zullen meer onderzoeks- en ontwikkelingsinspanningen moeten worden geleverd op het gebied van hernieuwbare energie en promotie van energie-efficiëntie, ware het alleen al omdat de voorraad vloeibare en gasvormige fossiele brandstoffen (aardolie en -gas) slinkt. De middelen moeten beter worden verdeeld, om daadkrachtiger te kunnen optreden en de wereld te tonen dat naast alle politieke verklaringen en wetsvoorschriften middelen worden vrijgemaakt voor concrete actie. Het is zeer verontrustend dat belangrijke toekomstprojecten als Galileo of ITER voortdurend met financieringsproblemen kampen.

5.13 Ter ondersteuning van haar diplomatieke inspanningen dient de Europese Unie ook het maatschappelijk middenveld te mobiliseren om de publieke opinie bewust te maken van de noodzaak om naar een samenleving te evolueren waarin zuini-

ger wordt omgesprongen met natuurlijke hulpbronnen, meer hernieuwbare bronnen worden gebruikt en burgers hun verantwoordelijkheid nemen.

Brussel, 21 oktober 2010

De voorzitter
van het Europees Economisch en Sociaal Comité
Staffan NILSSON
